

ฐานข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสในบางตอน ดังที่ได้อันเชิญมา ณ ที่นี้ว่า “...ประชาชนนั้นแหละ เขามีความรู้ เขาทำงานมาหลายชั่วคนแล้ว เขาทำ งานกันอย่างดี เขามีความเฉลียวฉลาด เขารู้ว่าตรงไหนควรทำกิจกรรม เขารู้ว่าที่ไหนควรเก็บรักษาไว้...” พระองค์ทรงตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมีอยู่แล้วใช้ประโยชน์เพื่อความอยู่รอดกันมายาวนาน ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรม เป็นความรู้ที่สั่งสมจากการปฏิบัติจริงในห้องทดลองทางสังคม เป็นความรู้ดั้งเดิมที่ถูกค้นพบ มีการทดลองใช้ แก้ไข ดัดแปลง จนเป็นองค์ความรู้ที่สามารถแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาที่คนไทยทุกคนควรรู้ ควรศึกษา ปรับปรุงและพัฒนา ให้สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านั้นมาแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ อย่างแท้จริง

ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญ และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ จึงดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลด้านภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลแก่ผู้สนใจ

สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์

สารบัญ

	หน้า	
ส่วนที่ ๑	ข้อมูลทั่วไป	๑
ส่วนที่ ๒	ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	๒
ส่วนที่ ๓	ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	๓
ส่วนที่ ๔	ข้อมูลพื้นฐาน ด้านสังคม	๔
ส่วนที่ ๕	ทะเบียนราษฎรชาวบ้าน	๕
ส่วนที่ ๖	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ	๑๑

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์เป็นตำบลหนึ่งใน ๑๒ ตำบลของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๙ ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๙ ปัจจุบันอบต.หนองหงส์ได้รับการยกฐานะเป็น อบต.ชั้น ๔ มีอาณาเขตครอบคลุมทั้งตำบลหนองหงส์ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑	บ้านทุ่งน้อย	หมู่ที่ ๒	บ้านจอด	หมู่ที่ ๓	บ้านทางข้าม
หมู่ที่ ๔	บ้านนาป่า	หมู่ที่ ๕	บ้านนาเกิดผล	หมู่ที่ ๖	บ้านเหนือ
หมู่ที่ ๗	บ้านนาไม้ตัด	หมู่ที่ ๘	บ้านคลองขุด	หมู่ที่ ๙	บ้านแส
หมู่ที่ ๑๐	บ้านโลก	หมู่ที่ ๑๑	บ้านนาโต๊ะแถม	หมู่ที่ ๑๒	บ้านนาใหญ่
หมู่ที่ ๑๓	บ้านหนองนูด	หมู่ที่ ๑๔	บ้านยวนไม้ขาว		

สำหรับตราเครื่องหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ เป็นรูปนกหงส์กำลังเล่นน้ำภายในวงกลม ซึ่งมีความหมายว่า

นกหงส์	หมายถึง	ความสง่างาม มีเกียรติและศักดิ์ศรี
นกหงส์กำลังก้าวขา	หมายถึง	การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป
น้ำ	หมายถึง	ความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่น
วงกลม	หมายถึง	การทำงานต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

ที่ตั้ง พื้นที่ อาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ ตั้งอยู่เลขที่ ๑/๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองหงส์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก ห่างจากตัวอำเภอทุ่งสง ประมาณ ๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๕๗.๙๙๒ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๓๖,๒๔๕ ไร่ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลชะมาย, ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนาโพธิ์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลหนองหงส์ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินประกอบด้วยภูเขาเตี้ยและป่าไม้ในพื้นที่บางส่วน ซึ่งป่าไม้ดังกล่าวเป็นป่าสงวนแห่งชาติ สภาพดินในตำบลหนองหงส์จัดได้ว่าเป็นดินประเภท ดินเรดเยลโลว์ พอดโซลิก (RED YELLOW PODZOLIC) เป็นดินซึ่งเกิดจากการสลายตัวของหินที่มีลักษณะเป็นกรด สามารถระบายน้ำได้ดี มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พบในบริเวณกว้าง ๆ ทั่วไป

ใช้ประโยชน์ในการปลูกยางพาราและผลไม้ต่าง ๆ โดยสภาพดินเป็นดินบริเวณที่ราบที่มีลักษณะเป็นดินร่วน และดินร่วนปนทราย ซึ่งบริเวณนี้จะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำนาและปลูกผลไม้ อีกส่วนจะเป็นพื้นที่ปลูกยางพาราตามสภาพที่เหมาะสม ส่วนบริเวณที่เป็นภูเขาและที่เนินสูงจะมีสภาพดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนลูกรังหรือหินผุ บริเวณนี้เหมาะแก่การปลูกยางพารา

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลหนองหงส์ มี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ซึ่งฤดูร้อนอยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ย สูงสุด ๓๔ °C และต่ำสุด ๓๓ °C ฤดูฝนอยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ย สูงสุด ๒๕ °C และอุณหภูมิต่ำสุด ๒๗ °C มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒๑๗.๑๗ มิลลิเมตร/ปี

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

ถนนลูกรัง	จำนวน ๑ สาย
ถนนหินคลุก	จำนวน ๓๘ สาย
ถนนคอนกรีต	จำนวน ๘ สาย
ถนนลาดยางในหมู่บ้าน	จำนวน ๒๗ สาย
ถนนลาดยางสายหลัก	จำนวน ๔ สาย ได้แก่
- ถนนสายหลักทุ่งสง - สุราษฎร์ธานี	
- ถนนสายทุ่งสง - นาบอน	
- ถนนสายทุ่งสง - คลองจิ่ง	
- ถนนสายหน้าวิทยาลัยเทคนิค	

เส้นทางการคมนาคม การเดินทางเข้าสู่ตำบล

สามารถเดินทางได้ ๓ ทาง คือ

- ทางบก จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านจังหวัดนครปฐม - ราชบุรี - เพชรบุรี
- ประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร เข้าทางหลวงหมายเลข ๔๑ - สุราษฎร์ธานี เข้าสู่เขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางอำเภอทุ่งใหญ่ - อำเภอนาบอน เข้าสู่ หนองหงส์ ระยะทางประมาณ ๗๓๐ กิโลเมตร
- ทางรถไฟ โดยรถไฟสายใต้จากสถานีหัวลำโพง - นครปฐม - ราชบุรี - เพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร - สุราษฎร์ธานี - ทุ่งสง แล้วเดินทางต่อเข้าตำบลหนองหงส์
- ทางเครื่องบิน จากสนามบินดอนเมือง - สนามบินนครศรีธรรมราช แล้วต่อด้วยรถยนต์เข้าสู่ตำบลหนองหงส์

การโทรคมนาคมและการสื่อสาร

สถานีวิทยุกระจายเสียง	จำนวน ๑ แห่ง	ที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน ๑ แห่ง
เสาส่งสัญญาณโทรศัพท์	จำนวน ๑ แห่ง	

ไฟฟ้า

จำนวนหมู่บ้านที่ไฟฟ้าเข้าถึง ๑๔ หมู่บ้าน จำนวนประชากร ที่ใช้ไฟฟ้า จำนวน ๔,๘๓๓ คน

ประปาและแหล่งน้ำ

ตำบลหนองหงส์มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

- ลำห้วย ๒๐ สาย
- ลำคลอง ๖ สาย

มีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่

- ฝาย ๒ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น ๗๒๓ บ่อ
- สระ ๖ แห่ง
- บ่อบาดาล ๒๐ แห่ง
- ประปา ๑๔ หมู่บ้าน

ข้อมูลอื่น ๆ

มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน ๒ รุ่น จำนวน ๔๕๐ คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ ๒ รุ่น จำนวน ๒๐๐ คน
- กองหนุนเพื่อความมั่นคง ๒ รุ่น จำนวน ๕๐๐ คน
- ศูนย์สงเคราะห์ราษฎร จำนวน ๑๔ ศูนย์
- กองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน
- กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านละแสนบาท จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน
- ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน ๑๔ คณะ
- ประชาคมตำบล จำนวน ๑ คณะ
- กองทุนสัจจะวันละ ๑ บาท จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน
- อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน ๓๙๘ คน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ**ด้านการค้าและบริการ**

- ประเภทกิจการค้าส่ง จำนวน ๑๖ แห่ง
- ประเภทกิจการค้าปลีก จำนวน ๑๑๐ แห่ง
- ร้านรับซ่อมยานยนต์ จำนวน ๒๗ แห่ง
- ร้านรับซ่อมเครื่องจักรกลการเกษตร จำนวน ๑ แห่ง

ด้านการโรงแรม

มีโรงแรม จำนวน ๗ แห่ง ได้แก่

- โรงแรมมิตรไทย - โรงแรมเรือนทอง - ชิงชัยแมนชั่น
- โรงแรมแฮปปี้อินน์ - เรือนทองคอมเพล็กซ์
- โรงแรมนายอินทร์ - โรงแรมวีบี ไฮเต็ล

การอุตสาหกรรม (โรงงาน)

- โรงงานอุตสาหกรรมจำนวน ๕ แห่ง

ปื้มน้ำมันและก๊าซ

- ปื้มน้ำมัน จำนวน ๖ แห่ง
- ก๊าซ จำนวน ๓ แห่ง

การประกอบอาชีพของประชากร

- เกษตรกรรม	๘๐%
- รับราชการ	๕%
- ค้าขาย	๕%
- ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม	๕%
- อื่นๆ	๕%

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลพื้นฐาน ด้านสังคม

จำนวนประชากร

- ก. จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๔,๘๓๓ ครัวเรือน
 ข. จำนวนประชากรทั้งหมด ๑๐,๕๗๐ คน เป็นชาย ๕,๒๙๐ คน เป็นหญิง ๕,๒๘๐ คน

ตารางจำแนกจำนวนประชากร

ที่มาของข้อมูล : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม ๒๕๖๙

การจัดการด้านการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์ มีสถานศึกษาในพื้นที่ ดังนี้

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา ๓ แห่ง (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒)
 ๑. โรงเรียนวัดคงคาเจริญ
 ๒. โรงเรียนบ้านคลองขุด
 ๓. โรงเรียนบ้านนาเกิดผล
- โรงเรียนเฉพาะความพิการ ๒ แห่ง (สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ)
 ๑. โรงเรียนนครศรีธรรมราชปัญญานุกูล
 ๒. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ๑ แห่ง (สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ)
 ๑. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๙ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- โรงเรียนกีฬา ๑ แห่ง (สังกัดสถาบันการพลศึกษา)
 ๑. โรงเรียนกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช
- สถาบันอาชีวศึกษา ๑ แห่ง (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)
 ๑. วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง
- สถาบันการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ๑ แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)
 ๑. กศน.ตำบลหนองหงส์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓ แห่ง (สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหงส์)
 ๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนไม้แดง
 ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเกิดผล
 ๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาป่า

ส่วนที่ ๕ ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน

๑. สาขาเกษตรกรรม

ภูมิปัญญาสาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองใน ภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำ การเกษตรแบบผสมผสาน วนเกษตร เกษตรธรรมชาติ ไร่นาสวนผสม และสวน ผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต การแก้ไขปัญหาโรคและแมลง และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

ลำดับ ที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑.	หมอดินอาสา	นายจิรพจน์ จันทรมาศ	๓๔ หมู่ที่ ๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒.	หมอดินอาสา	นายจำนงค์ สิริธิดารงค์	๑๙ หมู่ที่ ๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓.	หมอดินอาสา	นายทรงศักดิ์ สุขสวัสดิ์	๘ หมู่ที่ ๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔.	หมอดินอาสา	นายมณี รัตนพันธ์	๑๒๗ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๕.	หมอดินอาสา	นายสุรเดช นวลขาว	๙๐ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๖.	หมอดินอาสา	นายสุรินทร์ รัตนบุรี	๑๘ หมู่ที่ ๑๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๗.	ดินเกษตร	นายวสันต์ รัตนยา	๙๕ หมู่ที่ ๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘.	ปุ๋ยชีวภาพ	นายสุรินทร์ รัตนบุรี	๑๘ หมู่ที่ ๑๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๙.	ปุ๋ยชีวภาพ	นางสุภาพร เพชรศรีทอง	๕/๕ หมู่ที่ ๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๐.	ปุ๋ยชีวภาพ	นางนิษารัตน์ บุญเฮ้า	๘๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๑.	ปุ๋ยชีวภาพ	ร.ต.ปรีชา เพชรรมย์	๒๐๘ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๒.	ประมง	นายแปลก รัตนพันธ์	๗๔ หมู่ที่ ๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๓.	ประมง	นางอุไร สารพันธ์	๔/๒ หมู่ที่ ๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๔.	ประมง	นายประกิต ไทยสยาม	๗๗ หมู่ที่ ๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๕.	ประมง	นายมงคล ปาลบุตร	๑๑๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๖.	ทำนา	นางสุชีพ สุดถนอม	๑๒๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๗.	ทำนา	นางประไพ เกิดกลิ่นหอม	๗๘ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๘.	ทำนา	นางสุนิสา ศรีสุขแก้ว	๒๐ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๙.	ทำนา	นายจิระพจน์ จันทรมาศ	๔๓ หมู่ ๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒๐.	ทำนา	นายรังสรรค์ รัตนพันธ์	๔ หมู่ที่ ๙ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒๑.	ทำนา	นางศิริกัญญา ภักดีสุวรรณ	๑๓๓ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒๒.	เกษตรผสมผสาน	นางนิษารัตน์ บุญเฮ้า	๘๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ภูมิปัญญาสาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจำหน่าย ผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

ลำดับ ที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑.	หัตถกรรมพื้นบ้าน	นายเจริญ มหาสุข	๓๗/๑ หมู่ที่ ๙ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒.	หัตถกรรมพื้นบ้าน	นางสมใจ รัตนมณี	๑๓๐ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓.	ช่างเหล็ก	นายสุชาติ เกสรินทร์	๑๑ หมู่ที่ ๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔.	ช่างเย็บผ้า	นายอุดร สุขอนันต์	๙๓ หมู่ที่ ๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๕.	ช่างเย็บผ้า	นางวรรณิ โหมดทอง	๒๓๐ หมู่ที่ ๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๖.	ใช้แกะเก็บข้าว	นางสุชีพ สุดถนอม	๑๒๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๗.	ใช้แกะเก็บข้าว	นางประไพ เกิดกลิ่นหอม	๗๘ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘.	ใช้แกะเก็บข้าว	นางสุนิสา ศรีสุขแก้ว	๒๐ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๙.	ใช้แกะเก็บข้าว	นายจิระพงษ์ จันทร์มาศ	๔๓ หมู่ ๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๐.	ใช้แกะเก็บข้าว	นายรังสรรค์ รัตนพันธ์ุ	๔ หมู่ที่ ๙ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๑.	ใช้แกะเก็บข้าว	นางศิริกัญญา ภัคทีสุวรรณ	๑๓๓ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๒.	ใช้แกะเก็บข้าว	นายพั้ว กลีบแก้ว	๙๒ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย

ภูมิปัญญาสาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษา สุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้ เช่น การนวด แผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน การดูแลและรักษาสุขภาพแผนโบราณไทย เป็นต้น

ลำดับ ที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑.	แพทย์แผนไทย	นางมาลัย สุขอนันต์	๔ หมู่ที่ ๘ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒.	หมอยา	นางประนอม ทองนอก	๕๔ หมู่ที่ ๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓.	หมอยา	นายคล่อง เทพทัศน์	๑๔๕ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔.	หมอบ้าน	นายสมจิตต์ ทองคำชุม	๑๕ หมู่ที่ ๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๕.	นวดแผนโบราณ	นายน้อม ดอกกฐิน	๗๕ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๖.	นวดแผนโบราณ	นายสมใจ จันทร์เรืองฤทธิ์	๒๖ หมู่ที่ ๗ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๗.	นวดแผนไทย	นายอำนาจ รัตนพันธ์ุ	๙๕/๑ หมู่ที่ ๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘.	นวดแผนไทย	นางนิษารัตน์ บุญเฮ้า	๘๖ หมู่ที่ ๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๙.	หมอสมนไพร	นางละมัย ไชยผล	๕๕ หมู่ที่๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๐.	หมอสมนไพร	นางวรรณิพร รัตนบุรี	๑๙ หมู่ที่๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๑.	หมอสมนไพร	นางสุรียรัตน์ ศิริกุล	๑๓ หมู่ที่๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๔. สาขาศิลปกรรม

ภูมิปัญญาสาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมวยไทย เป็นต้น

ลำดับที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑	ดนตรีไทย	นายบุญฤทธิ์ เพชรสีทอง	๘๑ หมู่ที่๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒	ดนตรีไทย	นายเสรี นาคฤทธิ์	๘๐ หมู่ที่๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓	กลองยาว	นายนบ รัตนกระจ่าง	๒๗ หมู่ที่๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔	กลองยาว	นายประเสริฐ คารมดี	๔๖ หมู่ที่๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๕	กลองยาว	นางประไพ เกิดกลิ่นหอม	๗๘ หมู่ที่๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๖	กลองยาว	นายประสิทธิ์ ขวัญกลับ	๑๒๔ หมู่ที่๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๗	กลองยาว	นายดวน สิทธิดำรงค์	หมู่ที่๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘	ศิลป์พื้นบ้าน	นายดุสิตา ดั่งฉัตร	หมู่ที่๖ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๙	หนังตะลุง	นายอุทัย ย้อยยงทอง	๑๔๕/๑ หมู่ที่๘ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๐	หนังตะลุง	นายอำภา สุดถนอม	๓๔ หมู่ที่๘ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๑	มโนราห์	นางนิตย สิทธิดำรงค์	๑๔๑ หมู่ที่๑๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๒	มโนราห์	นางกัลยา รัตนคช	หมู่ที่๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๓	มโนราห์	นายชอบ จิตรนิวัฒน์	๑๖๔ หมู่ที่๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๔	มโนราห์	นางศรีอินทร์ โหราโชติ	๓๘ หมู่ที่๗ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๕	มโนราห์	นายสวัสดิ์ ชูภักดี	๕๒ หมู่ที่๑๐ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๖	มโนราห์	นายประกุล รัตนกระจ่าง	๔๘ หมู่ที่๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๗	มโนราห์	นายสมคิด สัมเขียวหวาน	หมู่ที่๑๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๘	จัดดอกไม้	นายอมรศักดิ์ กลีบแก้ว	หมู่ที่๑๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๑๙	จัดดอกไม้	นางสุพัฒตรา นราอาสน์	หมู่ที่๕ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒๐	จัดดอกไม้	นางสาวอินทิรา ธีระพันธ์	หมู่ที่๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๕. สาขาการจัดการองค์กร

ภูมิปัญญาสาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์การ เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

ลำดับที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑	กลุ่มประมง	นายชยางกูร ทรงแก้ว	๑/๓ หมู่ที่๙ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒	กลุ่มประมง	นายวิโรจน์ ดั่งสีทอง	๙ หมู่ที่๘ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓	กลุ่มเย็บผ้า	นางจันทนา รัตนคม	หมู่ที่๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔	กลุ่มปุ๋ยหมัก	นายเลิศชาย เกิดเมืองเล็ก	๙ หมู่ที่๓ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๕	กลุ่มปุ๋ยหมัก	นายสุกิจ บุญไชย	๒๔ หมู่ที่๕ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๖	กลุ่มผ้าบาติก	นายพงศ์ธร เมืองจีน	๘ หมู่ที่๒ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๗	กลุ่มสตรี	นางเพ็ญศรี รัตนพันธ์	๑๐ หมู่ที่๖ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘	กลุ่มสัจจะ	นางนงลักษณ์ ปาхина	๓๘ หมู่ที่๕ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๖. สาขาศาสนาและประเพณี

ภูมิปัญญาสาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ลำดับที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑	กาหลอ	นายประสงค์ รัตนพันธ์	๗ หมู่ที่๑๑ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒	ไสยศาสตร์	นายสมนึก รอดนวล	หมู่ที่๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓	ไสยศาสตร์	น.ส.สุรีย์รัตน์ ศิริกุล	๑๓ หมู่ที่๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๔	ไสยศาสตร์	นายวิรัชศักดิ์ คำแหง	๕๕ หมู่ที่๙ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๗. สาขาภาษาและวรรณกรรม

ภูมิปัญญาสาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท เช่น การจัดทำ สารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรต หนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น

ลำดับ ที่	ภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
๑	ภาษา	นายอุดมศักดิ์ รัตนพันธ์	หมู่ที่ ๖ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒	เพลงขำน้อง	นางแนบ โหระโชติ	๑๑๘ หมู่ที่ ๔ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓	เพลงขำน้อง	นางน้าว เกิดกลิ่นหอม	๓๐ หมู่ที่ ๗ ต.หนองหงส์ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

ส่วนที่ ๖ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ

การเพาะและขยายพันธุ์พืช

การขยายพันธุ์พืชจัดว่า มีความสำคัญในการปลูกพืช เพราะขั้นตอนแรกของการเพาะปลูกต้องมีต้นกล้าพืชเสียก่อน การเลือกวิธีการขยายพันธุ์พืชที่เหมาะสมจะทำให้สามารถผลิตต้นกล้าได้ตามปริมาณและคุณภาพที่ต้องการ ซึ่งเป็นผลไปถึงคุณภาพหรือปริมาณของผลผลิตของพืชนั้น ๆ นอกจากนี้การขยายพันธุ์พืชยังมีความสำคัญในด้านการอนุรักษ์พันธุ์พืชที่หายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์ การขยายพันธุ์พืชแบ่งออกเป็น ๒ แบบคือ ๑. การขยายพันธุ์แบบอาศัยเพศ ได้แก่ การขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด และ ๒. การขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ ได้แก่ การขยายพันธุ์โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของต้นพืช เช่น การปักชำ การตอนกิ่ง การติดตา การต่อกิ่ง รวมถึงการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การทำสวน ให้ประสบความสำเร็จนั้น ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญได้แก่ พันธุ์ไม้ที่ดีและตรงตามพันธุ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อผลผลิตและคุณภาพตรงตามตลาดต้องการ การขยายพันธุ์ไม้ด้วยวิธีการที่ดีเหมาะสมและถูกหลักการย่อมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมธุรกิจด้านนี้ดียิ่งขึ้น การจะเลือกใช้วิธีขยายพันธุ์แบบไหนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของชนิดพืชนั้น ๆ และการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้การขยายพันธุ์ไม่ประสบความสำเร็จได้ดั้นยังขึ้นกับปัจจัยต่างๆอีกหลายด้าน เช่น โรงเรือนเพาะชำ ความชื้นและความเข้มของแสงวัสดุปลูกที่ใช้ การดูแลต้นแม่พันธุ์ การเลือกกิ่งพันธุ์และการเลือกใช้ชนิดของต้นต่ออย่างถูกต้อง ตลอดจนเทคนิคระหว่างการตัดและเตรียมชิ้นส่วนพืชในช่วงของการขยายพันธุ์ก็มีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ได้ต้นกล้าไม้พันธุ์ดีที่มีอัตราการรอดชีวิตสูง การขยายพันธุ์พืชไม่ว่าจะเป็นการเสียบยอด ปักชำ ทาบกิ่ง ติดตา เพาะเมล็ด การตอนกิ่ง และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ แต่ละวิธีนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของพืช และความเหมาะสมของสถานที่รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ

หมอดินอาสา

หมอดินอาสา คือ เกษตรกรที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่ ซึ่งได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เรียกว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมอดินอาสาประจำตำบล หมอดินอาสาประจำอำเภอ และหมอดินอาสาประจำจังหวัดอาสาเข้ามาช่วยกรมพัฒนา ที่ดิน ดูแลรักษาทรัพยากรของท้องถิ่น โดยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาที่ดิน และเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ในชุมชนเคียงคู่ไปกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน

บทบาทของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดิน เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียง และสามารถให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหรือโครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

บทบาทของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดินเป็นตัวอย่างให้กับ เกษตรกรข้างเคียง และสามารถให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหรือโครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

เพลงขำน้อง

เป็นเพลงกล่อมเด็กของภาคใต้ ใช้ร้องกล่อมเด็กให้นอนหลับ ลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนชาวบ้าน โดยทั่วไป ๑ บท มี ๘ วรรค ในแต่ละวรรค มี ๔- ๑๐ คำ แล้วแต่เนื้อความ และบางเพลงอาจมีความยาวถึง ๓๐ วรรค เพลงร้องเรือ หรือเพลงขำน้อง ส่วนมากร้องเกริ่นนำด้วยคำว่า "ฮาเอ้อ" และจบท้ายวรรคแรกด้วยคำว่า "เหอ" เนื้อหาสาระเป็นการขับกล่อมให้เด็กนอนหลับเร็ว และหลับสนิท ด้วยความอบอุ่น ทั้งกายและใจ หลายบทได้สอดแทรกคำสอนในการประพฤติปฏิบัติตน ปลูกฝังคุณธรรม และสะท้อนเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยตัวอย่าง เพลงร้องเรือ หรือ เพลงขำน้อง

๑) ขวัญอ่อนเหอ	นอนให้เป็นสุข
แม่ไม่มาปลุก	อย่าลุกรบกวาน
ฟูกหอมแม่ตั้ง	รองหลังนิ่มนวล
อย่าลุกรบกวาน	ขวัญอ่อนเจ้านอนเปล
๒) ยาฝิ่นเหอ	อย่ากินมากนักเลยพ่อเนื้อทอง
ต้องจำต้องจง	ต้องเขอตองคาเพราะยาฝิ่น
อยากกล้ายอยากอ้อย	น้องสาวน้อยจะซื้อให้กิน
ต้องเขอตองคาเพราะยาฝิ่น	นั่งไหนไหนอนนั้น
๓) โลกสาวเหอ	โลกสาวชาวเรินตีน
เดินไม่แลตีน	เหยียบเอาโลกไทดาย
หน่วยตาดั่งสองหน่วย	หวงอ้อเหลียวแลชาย
เหยียบเอาโลกไทดาย	แลชายไม่วางตา

มโนราห์

มโนราห์ หรือ โนรา เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เป็นที่นิยมของคนในภาคใต้ องค์ประกอบหลักในการแสดงโนรา คือเครื่องแต่งกาย และเครื่องดนตรี

เครื่องแต่งกายประกอบด้วย เทร็ด เป็นเครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรงหรือโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง เครื่องลูกปัดร้อยด้วยลูกปัดสีเป็นลายมีดอกดวง ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ปีกนกแอ่นหรือปีกแหง ทับทรวงปีกหรือหางหงส์ ผ้าถุง สนับเพลา ผ้าห้อยหน้า ผ้าห้อยข้างกำไลต้นแขน-ปลายแขน และเล็บ ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องแต่งกายของโนราใหญ่หรือโนรายืนเครื่อง ส่วนเครื่องแต่งกายของตัวนางหรือนางรำ เรียกว่า "เครื่องนาง" ไม่มีกำไลต้นแขนทับทรวง และปีกนกแอ่น

เครื่องดนตรีของโนรา ส่วนใหญ่เป็นเครื่องตีให้ จังหวะ ประกอบด้วย ทับ (โทนหรือทับโนรา) มี ๒ ใบ เสียง ต่างกันเล็กน้อย ใช้คนตีเพียงคนเดียว เป็นเครื่องตีที่สำคัญ ที่สุด เพราะทำหน้าที่คุมจังหวะและเป็นตัวนำในการเปลี่ยน จังหวะทำนองตามผู้รำ กลองทำหน้าที่เสริมเน้นจังหวะและ ล้อเสียงทับ ปี่ โหม่ง หรือ ฆ้องคู่ ฉิ่ง และแตระ

มโนราห์มีการแสดง ๒ รูปแบบ คือ โนราประกอบ พิธีกรรม (โนราโรงครู) และโนราเพื่อความบันเทิง ซึ่งมี ความแตกต่างกัน ดังนี้

โนราประกอบพิธีกรรมหรือโนราโรงครู เป็น พิธีกรรมที่มีความสำคัญในวงการโนราเป็นอย่างมาก ยิ่ง เพราะ เป็นพิธีกรรมเพื่อเชิญครูหรือบรรพบุรุษของโนรามายัง โรงพิธีเพื่อไหว้ครูหรือไหว้ตายายโนรา เพื่อรับของแก้บน และ เพื่อครอบเทริดหรือผูกผ้าแก่ผู้แสดงโนรารุ่นใหม่ มี ๒ ชนิด คือ โนราโรงครูใหญ่ หมายถึง การรำโนราโรงครูอย่างเต็ม รูปแบบ ซึ่งจะต้องกระทำต่อเนื่องกัน ๓ วัน ๓ คืน จึงจะจบพิธี โดยจะเริ่มในวันพุธไปสิ้นสุดในวันศุกร์ และจะต้องกระทำ เป็นประจำทุกปี หรือทุกสามปี หรือทุกห้าปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่การถือปฏิบัติของโนราแต่ละสาย สำหรับโนราโรงครูเล็ก ใช้เวลา ๑ วันกับ ๑ คืน โดยปกตินิยมเริ่มในตอนเย็นวันพุธ แล้วไปสิ้นสุดในวันพฤหัสบดี

โนราเพื่อความบันเทิง เป็นการแสดงเพื่อความ บันเทิงโดยตรง มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑. การรำ โนราแต่ละตัวต้องรำอวดความชำนาญ และความสามารถเฉพาะตน โดยการรำผสมท่าต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องกลมกลืน แต่ละท่ามีความถูกต้อง ตามแบบฉบับ มีความคล่องแคล่วชำนาญที่จะเปลี่ยนลีลา ให้เข้ากับจังหวะดนตรี และต้องรำให้สวยงามอ่อนช้อย หรือกระฉับกระเฉงเหมาะแก่กรณี บางคนอาจอวดความสามารถในเชิงรำเฉพาะด้าน เช่น การเล่นแขน การทำให้ ตัวอ่อน การรำท่าพลิกแพลง เป็นต้น

๒. การร้อง โนราแต่ละตัวจะต้องอวดลีลาการร้อง ขับบทกลอนในลักษณะต่างๆ เช่น เสียงไพเราะดั่งชัดเจน จังหวะการร้องขับถูกต้องเร้าใจ มีปฏิภาณในการคิดกลอน รวดเร็ว ได้เนื้อหาดี สัมผัสดี มีความสามารถในการร้อง โต้ตอบ แก่คำอย่างฉับพลันและคมคาย เป็นต้น

๓. การทำบท เป็นการอวดความสามารถในการ ตีความหมายของบทร้องเป็นทำรำ ให้คำร้องและท่ารำ สัมพันธ์กัน ต้องทำให้พิสดารหลากหลายและครบถ้วน ตามคำร้องทุกถ้อยคำ ต้องขับบทร้องและตีทำรำให้ประสม กลมกลืนกับจังหวะและลีลาของดนตรีอย่างเหมาะสมเหมื้ง การทำบทจึงเป็นศิลปะสุดยอดของโนรา

๔. การรำเฉพาะอย่าง นอกจากโนราแต่ละคน จะต้องมีความสามารถในการรำ การร้อง และการทำบท ดังกล่าวแล้ว ยังต้องฝึกการรำเฉพาะอย่างให้เกิดความ ชำนาญเป็นพิเศษด้วย ซึ่งการรำเฉพาะอย่างนี้ อาจใช้แสดง เฉพาะโอกาส เช่น รำในพิธีไหว้ครู ในพิธีแต่งพอกผูกผ้าใหญ่ บางอย่างใช้รำเฉพาะเมื่อมีการประชันโรง บางอย่างใช้ ในโอกาสสร้างลครหรือโรงครู หรือในการรำแก้บน เป็นต้น ตัวอย่างการรำเฉพาะอย่าง เช่น รำบทครูสอน รำเพลงทับ เพลงโทน รำเพลงปี่ รำขอเทริด รำคล้องหงส์

๕. การเล่นเป็นเรื่อง โดยปกติโนราไม่เน้นการเล่น เป็นเรื่อง แต่ถ้ามีเวลาแสดงมากพอ อาจมีการเล่นเป็นเรื่อง ให้ดูเพื่อความสนุกสนาน โดยเลือกเรื่องที่รู้จักกันแล้วบางตอน มาแสดง ไม่เน้นการแต่งตัวตามเรื่องแต่จะเน้นการ ตลก และการขับบทกลอนแบบโนราให้ได้เนื้อหาตามท้องเรื่อง

การแสดงโนราที่เป็นงานบันเทิงทั่วไป แต่ละครั้ง แต่ละคณะจะมีลำดับการแสดงที่เป็น ขนบนิยม โดยเริ่มจาก

ปล่อยตัวนางรำออกรำ (อาจมีผู้แสดงจำนวน ๒-๕ คน) ซึ่งมีขั้นตอน คือ เกี้ยวมาน หรือขับหน้ามาน เป็นการ ขับร้องบทกลอนอยู่ในม่านกันโดยไม่ให้เห็นตัว/ออกร่ายรำ แสดงความชำนาญและความสามารถในเชิง รำเฉพาะตัว/ นิ่งพนัก ว่าบทร้ายแตระ แล้วทำบท (ร้องบทและตีทำรำตามบทนั้นๆ) /ว่ากลอน เป็นการแสดง ความสามารถ เชิงบทกลอน (ไม่เน้นการรำ) ถ้าว่ากลอนที่แต่งไว้ก่อน เรียกว่า "ว่าคำพริต" ถ้าเป็นผู้มีปฏิภาณ มีว่ากลอนสด เรียกว่า "ว่ามุดโต" และรำอวดมืออีกครั้งแล้วเข้าโรง

ออกพราน คือ ออกตัวตลก เป็นผู้มีความสำคัญ ในการสร้างบรรยากาศให้ครึกครื้น

ออกตัวนายโรง หรือโนราใหญ่ นายโรงจะอวด ทำรำและการขับบทกลอนเป็นพิเศษให้สมแก่ฐานะที่เป็น นายโรง ในกรณีที่เป็นการแสดงประชันโรง โนราใหญ่ จะทำพิธีเขียนพราย และเหยียบลูกนาว เพื่อเป็นการ ตัดไม้ข่มนามคู่ต่อสู้ และเป็นกำลังใจแก่ผู้ร่วมคณะของตน

ออกพรานอีกครั้ง เพื่อบอกว่าต่อไปจะเล่นเป็นเรื่อง และจะเล่นเรื่องอะไร จากนั้นจึงเล่นเป็นเรื่อง

ปัจจุบันการแสดงโนรายังคงมีการแสดงทั้ง ๒ รูปแบบ ทั้งเพื่อความบันเทิงและการรำใน พิธีกรรม คุณค่าของโนรา นอกจากเครื่องแต่งกายและท่ารำที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะแล้ว โนรายังทำ หน้าที่เป็น "สื่อ" เผยแพร่ให้ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และ เข้าถึงชาวบ้านได้ ง่าย โนราจึงเป็นศิลปะการแสดงของ ชาวภาคใต้ที่ยังคงครองความนิยมท่ามกลางกระแส การเปลี่ยนแปลงใน โลกปัจจุบันได้ดีตามสมควร

การใช้กะเก็บข้าว

การปลูกข้าวของคนไทยน่าจะจะมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้ว ซึ่งมักจะปลูกกระจายกันขึ้นตามธรรมชาติในพื้นที่ดอนหรือที่สูง ซึ่งจะได้ต้นข้าวที่สมบูรณ์มีลำต้นสูง เมื่อเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์แล้วการปลูกข้าวก็ยังทำกันอยู่โดยกระจายไปตามภูมิประเทศที่กลุ่มคนตั้งถิ่นฐานทั้งที่ดอนที่ลุ่ม โดยเฉพาะที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์โดยธรรมชาติแล้วสภาพพื้นที่ทำนาโดยทั่วไปแล้วมักมีน้ำท่วมขังทั้งนาปรังนาปีทำให้ต้นข้าวตั้งสูงเพื่อหนีน้ำ การใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “กะ” โดยเฉพาะภาคใต้ซึ่งมีน้ำท่วมขังตลอดปี จึงมีความสะดวกกว่าเครื่องมือชนิดอื่นๆ กะจึงเป็นคือเครื่องมือเก็บข้าวของชาวภาคใต้ที่มีลักษณะเรียบง่ายแต่มีประสิทธิภาพ ส่วนที่เรียกว่า “เก็บข้าว” เพราะภูมิประเทศของภาคใต้เป็นที่ราบแคบปลูกข้าวได้ครั้งละไม่มากและพันธุ์ข้าวท้องถิ่นมีลำต้นสูง เมื่อรวงข้าวสุกต้นข้าวจะล้มราบลงกับพื้นและมักสุกไม่พร้อมกันทั้งแปลง การใช้กะเก็บที่ล่องจึงสะดวกกว่าเครื่องมืออื่น ๆ กะเป็นเครื่องมือเก็บข้าวที่มีรูปร่างคล้ายเรือขนาดจิ๋วทำจากไม้และเหล็กคมกะทำจากเหล็กบาง เหมือนใบมีด ส่วนกระดานกะทำจากไม้มักใช้ไม้แคหรือไม้ตีนเป็ด ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีความยาวประมาณ ๔-๘ เซนติเมตร กว้างประมาณ ๔-๕ เซนติเมตร มีไม้ไผ่กลมขนาดเล็กเสียบขวางไว้ด้านบนซึ่งทำเป็นรอยบาก ด้ามไผ่ยาวประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร เวลาเกี่ยวข้าวก็จะเอากะใส่ไว้ในอุ้งมือใช้นิ้วนางและนิ้วกลางคีบไว้ แล้วใช้นิ้วชี้กับนิ้วโป้งดึงรวงข้าวมาทาบกับคมกะมีอีกข้างแล้วเด็ด (กะ) หรือตัดข้าวที่ล่องๆ เอาเฉพาะรวงข้าวซึ่งมีคอรวงยาวติดมาด้วยเล็กน้อยพอสำหรับผูก “มัด” รวมกันได้ และสะดวกต่อการจับหิ้ว ซึ่งรวงข้าวมัดหนึ่งๆ มีราว ๒๐-๓๐ รวง เรียกว่า “เสียง” หรือ “ซ่อ” จึงมีน้ำหนักเบา ง่ายต่อการหอบคอนหรือหิ้ว หรือใส่กระบุงตะกร้าหอบคอนกลับบ้านไกล ๆ ได้ เวลานวดเพื่อนำมาหุงก็ง่ายไม่ยุ่งยากและไม่เปลืองแรงงาน แล้วทำเป็นมัดหรือกองไว้เป็นพอน กะสามารถเกี่ยวข้าวได้หมดเกลี้ยงกว่าเคียวเพราะต้องเก็บที่ล่อง การเก็บข้าวด้วยกะต้องใช้เวลาและแรงคนมาก โดยเฉลี่ยนา ๑ ไร่ หากเก็บเพียง ๑ คนจะใช้เวลาในการเก็บประมาณ ๑ สัปดาห์ ทางภาคใต้จึงมีประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวขึ้น

ในอดีตกะเป็นเครื่องมือเก็บเกี่ยวข้าวหลักของชาวภาคใต้ชาวใต้ เพราะชาวภาคใต้นั้นมีคารพยกย่องแม่โพสพซึ่งเป็นเทวดาประจำต้นข้าว และถือว่าข้าวเป็นของประเสริฐ การเก็บข้าวจึงต้องใช้ความระมัดระวังไม่ให้เมล็ดข้าวตกเรียราดจะถือว่าเป็นบาปและแม่โพสพจะหนีไป การใช้กะเก็บข้าวจึงเป็นวิธีที่ดี เพราะไม่ทำให้เมล็ดข้าวตกหล่นเสียหาย ทำให้ไม่นิยมใช้เคียวเหมือนภาคกลาง ตลอดถึงลักษณะภูมิประเทศและลักษณะการทำนาหรือเก็บเกี่ยวต่างกัน ปัจจุบันชาวนาที่มีใช้กะนั้นเหลือน้อยมาก เพราะวิธีการเก็บเกี่ยวข้าวได้เปลี่ยนไปจากอดีตมาก(ใช้รถเกี่ยวหรือตัดกับเคียว) ประกอบกับในตลาดก็หาซื้อยากแล้ว

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

กะเป็นเครื่องมือที่มีลักษณะเรียบง่ายแต่มีประสิทธิภาพมาก การเก็บข้าวของชาวภาคใต้จึงนิยมใช้กะกันก็เพราะภูมิประเทศของภาคใต้เป็นที่ราบแคบ ปลูกข้าวได้ครั้งละไม่มากและพันธุ์ข้าวท้องถิ่นมีลำต้นสูง เมื่อรวงข้าวสุกต้นข้าวจะล้มราบลงกับพื้นและมักสุกไม่พร้อมกันทั้งแปลง การใช้กะเก็บที่ล่องจึงสะดวกกว่าเครื่องมืออื่นๆ ในขณะที่ภาคกลางมีทุ่งนากว้าง ชาวภาคกลางจึงใช้เคียวในการเกี่ยวข้าวครั้งละมากๆ กะมีส่วนประกอบสำคัญอยู่ ๓ ส่วนคือ

๑) ตากะหรือคมกะ เป็นใบมีดเหล็กกล้ามีหูแหลมสองข้างสำหรับตอกฝังติดกับกระดานกวยาวประมาณ ๕-๖ เซนติเมตร

๒) กระดานกะ ทำจากไม้เนื้อแข็งหรือไม้เบา เช่น ไม้ตีนเป็ด ไม้แค โดยจะตัดไม้เป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู กว้างประมาณ ๔๔ เซนติเมตร หนาประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ด้านหนึ่งยาวประมาณ ๕-๖ เซนติเมตร ใช้ตอกติดตากะ อีกด้านหนึ่งยาว ๘-๙ เซนติเมตร เป็นที่ติดด้ามกะ

๓) ด้ามแคะ ทำจากไม้ไผ่เรียวยาวเรียกลิ้นๆ ว่า "เรีย" ยาวประมาณ ๗-๘ เซนติเมตร โดยเสียบขวางติดกับกระดานแคะใช้เป็นด้ามจับ

วิธีใช้แคะเก็บข้าว

วิธีใช้แคะเก็บข้าวนั้น ชาวนาที่ใช้แคะจะใส่แคะระหว่างนึ่งกลางกับนึ่งนาง ใช้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือจับรวงข้าวทาบกับคมแคะแล้วตัดทีละรวง ใช้นิ้วชี้ข้างการรวงข้าวที่ตัดแล้วมารวมกัน เมื่อเต็มกำมือแล้วมัดหรือผูกทำเป็นเลียงข้าว แล้วนำไปเก็บในยุ้งหรือเรือนข้าวหรือลอมข้าวต่อไป